

LABORE ET ZELO

СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ІСТОРИЧНИХ ТА АРХЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Обсяг: 6 кредитів ЄКТС

Семестр: I-II, **Курс:** I

Дні, Час, Місце: згідно розкладу

Інформація про викладача

Ім'я	Потапенко Максим Васильович
Контакти	Е-mail: dulen@ukr.net , тел.: (068) 813 89 97
Робоче місце	Кафедра історії України (ауд. 226 «Гоголівського корпусу»)
Години консультацій	Четвер: 13:30 – 15:00

Опис курсу

Освітній компонент «Сучасні напрямки історичних та археологічних досліджень» знайомить здобувачів із вузловими теоретичними та методологічними проблемами історичної науки та новітніми підходами їх осмислення. Також вона дозволяє здобувачам зорієнтуватися в новітніх тенденціях розвитку історичних та археологічних досліджень, корелювати відносно них власні теми дисертаційних досліджень.

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОНП «Історія та археологія» сприяє досягненню здобувачами таких програмних результатів навчання:

ПРН1. Концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності.

ПРН16. Знати сучасні методи проведення археологічних та історичних досліджень, специфіку розвитку історичного пізнання в конкретні історичні періоди, зокрема й на сучасному етапі, зіставляючи історичні події, явища із періодами (епохами).

ПРН17. Успішно продукувати тексти наукового стилю, обговорювати, презентувати наукові теми в різних комунікативних ситуаціях, аргументовано й чітко доводити наукові думки, гіпотези, об'єктивно й критично здійснювати огляд наукової літератури, паспортизувати її відповідно до різних вітчизняних і міжнародних стилів бібліографічного опису, працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними базами даних Web of Science, Scopus тощо.

ПРН18. Демонструвати навички презентації та оприлюднення результатів наукових історичних та археологічних досліджень державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

ПРН19. Організовувати теоретичні дослідження у сфері історії та археології, вводячи до наукового обігу архівні та археологічні джерела, наукові праці з обраної наукової теми, матеріали фондів музеїв та археологічних експедицій тощо.

Згідно структурно-логічної схеми ОНП є пререквізитом ОК «Міждисциплінарні зв'язки в історичній науці».

Мета навчання

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами сприяє набуттю здобувачами програмних фахових компетентностей:

ЗК1. Здатність розуміти предметну область і професійну діяльність.

ЗК2. Володіння навичками критичного мислення.

ФК8. Здатність спілкуватися, аргументовано проводити наукові дискусії в галузі професійної освітньо-наукової діяльності; на високому рівні презентувати дослідницьку роботу науковій спільноті.

ФК9. Здатність до набуття навичок застосування сучасних методологічних принципів наукового історичного аналізу, використання наукової періодизації історії та наукового апарату археології, а також міждисциплінарних підходів при вивченні окресленої наукової проблеми.

ФК10. Здатність до опрацювання й аналізу джерельної і археологічної бази та історіографії наукової теми, оцінювання різних версій й думок про минулі історичні події.

ФК11. Здатність модифікувати, адаптувати, проектувати методи та розробляти методiku науково-дослідницької діяльності у сфері історії та археології з використанням сучасних ІТ-технологій.

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекції – (20 год.), та практичних занять (40 год.), організації самостійної роботи студентів в бібліотеках та комп'ютерних мережах (120 год.).

Викладач використовуватиме такі методи навчання, як розповідь, бесіда, дискусія, практична робота, контекстуальна та квантитативна інтерпретація фактів історичної дійсності, технології опрацювання дискусійних питань, інформаційні та комунікаційні технології, консультації тощо.

Навчальна дисципліна передбачає використання: історичних джерел, підручників, довідкових та монографічних видань, інтернет-ресурсів, персональних гаджетів.

Організація навчання

Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин
1	Кризи історичної науки у XX столітті	2
2	Дослідницькі повороти в сфері гуманітарного знання у II половині XX – на початку XXI століть	2
3	Новітні напрямки історіописання 50-70-х років XX століття	4
4	Новітні напрямки історіописання 80-90-х років XX століття	2
5	Становлення процесуальної археології у II половині XX століття	2
6	Новітні напрямки археологічних досліджень на початку XXI століття	4
7	Новітня українська історіографія у європейському та світовому контекстах	2
8	Новітні напрямки археологічних досліджень в Україні	2
Разом		20

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
---	------------	-----------------

1	Історія як дискурс влади	2
2	Вплив антропологічного повороту на розвиток гуманітарних наук	2
3	Вплив культурного повороту на розвиток історичних та археологічних досліджень	2
4	Вплив лінгвістичного повороту на розвиток історичних досліджень	2
5	Герменевтика і семіотика в історичних дослідженнях	2
6	Теоретичні засади мікроісторії	2
7	Теоретичні засади гендерної історії	2
8	Теоретичні засади психоісторії	2
9	Теоретичні засади історії повсякдення	2
10	Теоретичні засади усної історії	2
11	Теоретичні засади кліометрики	2
12	Теоретичні засади екоісторії	2
13	Теоретичні засади глобальної історії	2
14	Теоретичні засади візуальної історії	2
15	Концепція «нової археології»	2
16	Новітні методи фіксації в археології	2
17	«Радянський спадок» в історичних та археологічних дослідженнях незалежної України	2
18	Мережа інституцій історичних і археологічних досліджень в Україні у 1991 – 2023 роках	2
19	Тенденції в зміні тематики докторських досліджень в галузі історії	2
20	Підсумки польових археологічних досліджень у Чернігівській області у 1991 – 2021 роках	2
Разом		40

Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Суб'єктивізм і об'єктивізм в історичних дослідженнях	10
2	Вплив цифрового повороту на розвиток історичних та археологічних досліджень	10
3	Проблема правди і постправди в історії	10
4	Методи історичних досліджень	10
5	Поняття «нарративу» та «метанарративу» в історичних дослідженнях	10
6	Теоретичні засади інтелектуальної історії	10
7	«Метаісторія» Х. Уайта	10
8	Гендерно-історичні дослідження в Україні	10
9	Аналіз «глобальної історії» І. Колесник	10
10	Концепція експериментальної археології А. Петраускаса	10
11	Аналіз інформаційного продукту Національного заповідника «Гетьманська столиця» (Батурин)	10
12	Еволюція тематики публікацій на сторінках «Українського історичного журналу» у 2001 – 2021 роках	10
Разом		120

Оцінка

Підсумкова оцінка курсу буде обчислюватися з використанням таких складових:

Бали	Навчальна активність, що оцінюється
10	Робота на лекційних заняттях
40	Робота на практичних заняттях
10	Тематичне оцінювання
10	Навчальний проєкт
30	Підсумкове екзаменаційне тестування
100	Разом

Політика курсу

Безпека – понад усе.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під керівництвом викладача повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування, ви маєте повідомити про це викладача та перейти до безпечного місця.

Відвідування занять є важливим компонентом курсу. Проте, якщо Ви бажаєте навчатися дистанційно – можна узгодити графік навчання з викладачем.

Якщо ви не були присутні на занятті через сигнал «Повітряна тривога», узгодьте з викладачем дистанційну форму виконання завдання.

Дедлайни. Крайньою межею здачі навчального проєкту є день проведення останнього практичного заняття.

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки, але не пізніше, ніж за тиждень до екзамену.

Перескладання завдань можливе протягом тижня після отримання оцінки, але не пізніше, ніж за тиждень до початку сесії.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати нормам Положення НДУ ім. М. Гоголя «Про академічну доброчесність» (<http://surl.li/vzoh>). Всю заплановану роботу здобувачі виконують самостійно. У разі виявлення несамотійного виконання завдання, результат анулюється, а робота повертається здобувачу на переопрацювання з дотриманням правил академічної доброчесності. При виконанні спільних завдань, потрібно зазначати внесок кожного учасника.

Мобільні пристрої на занятті використовуються з навчальною метою.

Поведінка в аудиторії. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і дотримуватися Правил внутрішнього трудового розпорядку (<http://surl.li/acvdy>) університету, а також принципів і правил поведінки, визначених у Етичному кодексі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (<http://surl.li/vzng>).

Вітається активність здобувачів із планування освітнього процесу та участь у формальній та неформальній освіті.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Грінченко Г. Усна історія: методичні рекомендації з організації дослідження для студентів і аспірантів. Х., 2007, 28 с.
2. Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія. Навчальний посібник Л., 2007, 312 с.
3. Предборовська І. Філософія історії. Навчальний посібник. К., 2023, 232 с.

Додаткова література

1. Доманська Є. Історія та сучасна гуманітаристика. К., 2012, 263 с.
2. Колесник І. глобальна історія. Історія понять. К., 2019, 348 с.
3. Лях С. Методологія історії: класика і практика. Навчальний посібник. Запоріжжя, 2021, 128 с.
4. Топольський Є. Як ми пишемо і розуміємо історію. Таємниці історичної нарації. К., 2012, 399 с.
5. Wprowadzenie do metodologii historii. Warszawa, 2022, 572 s.

Інформаційні ресурси

1. Інститут археології Національної академії наук України <https://iananu.org.ua/pro-institut>
2. Інститут історії України Національної академії наук України <http://history.org.ua/uk>
3. Інститут української археографії та джерелознавства Національної академії наук України <http://archeos.org.ua/>